Dogfen D

RHEOLAU GWEITHDREFN Y CABINET

Awdur a gwasanaeth:
Dyddiad cymeradwyo'r Cyngor:
Dyddiad cyhoeddi:
Dyddiad adolygu: Ebrill 2024

Cynnwys

1.1 PWY A ALL WNEUD PENDERFYNIADAU CABINET? 2

1.2 DIRPRWYO GAN YR ARWEINYDD 3

1.3 IS-DDIRPRWYO SWYDDOGAETHAU CABINET 4

1.4 CYNLLUN DIRPRWYO'R CYNGOR A SWYDDOGAETHAU'R CABINET 5

1.5 GWRTHDARO BUDDIANNAU 6

1.6 CYFARFODYDD CABINET – PRYD A BLE? 6

1.7 CYFARFODYDD CYHOEDDUS NEU BREIFAT O'R CABINET? 6

1.8 CWORWM 6

1.9 SUT MAE PENDERFYNIADAU I FOD I GAEL EU GWNEUD GAN Y CABINET? 7

2. SUT Y CYNHELIR CYFARFODYDD O'R CABINET? 7

2.1 Pwy sy'n llywyddu? 7

2.2 Pwy all fod yn bresennol? 7

2.3 Pa fusnes? 7

2.4 Aflonyddu cyffredinol 8

2.5 Aflonyddu gan y cyhoedd 8

2.6 Ymgynghori 8

2.7 Pwy all roi eitemau ar Agenda'r Cabinet? 9

3. Cyhoeddi Penderfyniadau 9

1.1 PWY A ALL WNEUD PENDERFYNIADAU CABINET?

Bydd yr Arweinydd yn penderfynu sut y bydd swyddogaethau'r Cabinet yn cael eu cyflawni gan y canlynol:

1.1.4 y Cabinet cyfan;
1.1.2 Pwyllgor o'r Cabinet;
1.1.3 aelod unigol o'r Cabinet;
1.1.4 swyddog;
1.1.5 cyd drefniadau; neu
1.1.6 awdurdod lleol arall.

1.2 DIRPRWYO GAN YR ARWEINYDD

1.2.1 Cyfarfod Blynyddol

Yng nghyfarfod blynyddol y Cyngor, bydd yr Arweinydd yn cyflwyno i'r Cyngor gofnod ysgrifenedig o ddirprwyaethau a wnaethpwyd ganddo/ganddi i'w cynnwys yng nghynllun dirprwyo'r Cyngor yn Rhan 3 y Cyfansoddiad hwn. Bydd y ddogfen a gyflwynir gan yr Arweinydd yn cynnwys yr wybodaeth ganlynol ynglŷn â swyddogaethau'r Cabinet parthed y flwyddyn sydd i ddod:

i. enwau, cyfeiriadau ac adrannau etholiadol y rhai a benodir i'r Cabinet gan yr Arweinydd;
ii. maint unrhyw awdurdod a ddirprwywyd i aelodau'r Cabinet yn unigol, gan gynnwys manylion unrhyw gyfyngiadau ar eu hawdurdod;
iii. cylch gorchwyl a chyfansoddiad pa Bwyllgorau Cabinet bynnag y bydd yr Arweinydd yn eu penodi ac enwau'r aelodau Cabinet a benodir iddynt;
vi. natur a maint unrhyw ddirprwyo ar swyddogaethau'r Cabinet i unrhyw awdurdod arall neu unrhyw gyd drefniadau ac enwau'r aelodau Cabinet hynny a benodir i unrhyw Gyd Bwyllgor am y flwyddyn sydd i ddod i ddod; a

natur a maint unrhyw ddirprwyo i swyddogion gyda manylion unrhyw gyfyngiadau ar y dirprwyo hwnnw, a theitl y swyddog y gwneir y dirprwyo iddo.

1.2.2 PWERAU BRYS-PENDERFYNIADAU BRYS

1.2.2.1 Mewn achos o argyfwng a sefyllfa frys yn codi, er mwyn amddiffyn buddiannau'r Cyngor a'r cyhoedd,

mewn amgylchiadau lle bernir bod y penderfyniad yn un brys fel y byddai unrhyw oedi yn rhagfarnu buddiannau'r Cyngor neu'r cyhoedd yn ddifrifol, yna,

mewn perthynas i weithredu swyddogaethau gweithredol fel yr amlinellir yng Nghyfansoddiad y Cyngor (Erthygl 7, a Rhan 3.4 (Tabl 4)

a chan ystyried Rheoliadau Trefniadau Gweithrediaeth Awdurdodau Lleol (Swyddogaethau a Chyfrifoldebau) Cymru (Diwygio)

ac o ystyried Adran 15(4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000, yna,

1) yn absenoldeb neu ddiffyg argaeledd:

- yr Arweinydd, a'r
- Dirprwy Arweinydd,

gall yr Arweinydd a'r Dirprwy Arweinydd y ddau:

drefnu i gyflawni unrhyw swyddogaethau gweithredol,

er mwyn dirprwyo'r pŵer a'r cyfrifoldeb hwnnw dros dro o weithredu'r swyddogaethau gweithredol hynny i:

i) Weddill Aelodau'r Cabinet (Gweithredol) ac i'r
ii) Prif Weithredwr (ac yn ei (h)absennol, i Gyfarwyddwr Corfforaethol)

Er mwyn:

- gwneud penderfyniadau ac ymgymryd â'r camau sydd eu hangen i sicrhau bod gwasanaethau allweddol yn parhau i weithredu;
- sicrhau bod buddiannau'r Cyngor a'i breswylwyr yn cael eu diogelu, ac
- atal gweithrediad gwasanaethau o'r fath yn ôl yr angen

2) Mewn amgylchiadau a nodir yn 1.2.2.1 uchod, a lle nad oes yr un o'r Aelodau sy'n o'r Cabinet sy'n weddill ar gael, rhaid adrodd y mater i'r Cyngor i ystyried pwerau dirprwyedig pellach.

1.2.2.2 Bydd dirprwyaethau a roddir yn unol â 1.2.2.1 uchod, yn dod i ben pan fydd yr Arweinydd a/neu'r Dirprwy Arweinydd ar gael nesaf, neu ar ôl 21 diwrnod, pa un bynnag sydd gynharaf.

1.2.2.3 Bydd penderfyniadau a wneir yn unol â 1.2.2.1 uchod yn cael eu hadrodd i'r cyfarfod nesaf o'r Cabinet.

1.2.2.4 Mae'r uchod ar wahân ac yn neilltuol i swyddogaethau/dyletswyddau'r Cyngor yn unol â Deddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004 a all gynnwys sefydlu grwpiau cydlynu digwyddiadau strategol fel y Trefn Rheoli Aur.

1.3 IS-DDIRPRWYO SWYDDOGAETHAU CABINET

1.3.1 Lle bo'r Cabinet, Pwyllgor o'r Cabinet neu aelod unigol o'r Cabinet yn gyfrifol am swyddogaeth Gabinet, gall ddirprwyo ymhellach drwy gyd drefniadau neu i swyddog.

1.3.2 Oni fydd y Cyngor yn cyfarwyddo fel arall, os bydd yr Arweinydd yn dirprwyo swyddogaethau i'r Cabinet, yna gall y Cabinet ddirprwyo ymhellach i Bwyllgor o'r Cabinet neu i swyddog.

1.3.3 Oni fydd yr Arweinydd yn cyfarwyddo fel arall, gall Pwyllgor o'r Cabinet y dirprwyir swyddogaethau iddo gan yr Arweinydd ddirprwyo ymhellach i swyddog;

1.3.4 Hyd yn oed lle bo swyddogaethau Cabinet wedi eu dirprwyo, nid yw'r ffaith honno'n atal cyflawni swyddogaethau wedi eu dirprwyo gan y sawl neu'r corff a ddirprwyodd y swyddogaethau hynny.

1.4 CYNLLUN DIRPRWYO'R CYNGOR A SWYDDOGAETHAU'R CABINET

1.4.1 Yn amodol ar 1.4.2 isod bydd yn rhaid i gynllun dirprwyo'r Cyngor gael ei fabwysiadu gan y Cyngor a dim ond y Cyngor all ei ddiwygio. Bydd yn cynnwys y manylion sy'n angenrheidiol yn Erthygl 7 ac a nodir yn Rhan 3 y Cyfansoddiad hwn.

1.4.2 Mae''r Arweinydd yn gallu penderfynu p'run ai a yw am ddirprwyo swyddogaethau'r Cabinet ai peidio, a gall ef/hi ddiwygio'r cynllun dirprwyo sy'n ymwneud â swyddogaethau'r Cabinet unrhyw adeg yn ystod y flwyddyn. I wneud hynny, rhaid i'r Arweinydd roi rhybudd ysgrifenedig i'r Swyddog Priodol ac i'r person, y corff neu'r Pwyllgor dan sylw. Rhaid i'r rhybudd nodi maint y diwygiad i'r cynllun dirprwyo, a ph'un ai a yw'n golygu tynnu dirprwyaeth oddi wrth unrhyw berson, corff, Pwyllgor neu'r Cabinet cyfan. Bydd y Swyddog Priodol yn cyflwyno adroddiad i gyfarfod cyffredin nesaf y Cyngor gan nodi'r newidiadau a wnaethpwyd gan yr Arweinydd.

1.4.3 Os bydd yr Arweinydd yn ceisio tynnu dirprwyaeth oddi wrth Bwyllgor o'r Cabinet, tybir bod rhybudd wedi ei roi i'r Pwyllgor hwnnw pan fo ef/hi wedi ei roddi i'w Gadeirydd.

1.5 GWRTHDARO BUDDIANNAU

1.5.1 Lle bo gan yr Arweinydd fuddiannau'n gwrthdaro dylid ymdrin â hynny fel y nodir yng Nghod Ymddygiad Aelodau'r Cyngor yn Rhan 5 y Cyfansoddiad hwn.

1.5.2 Os oes gan bob aelod o'r Cabinet fuddiannau'n gwrthdaro dylid ymdrin â hyn fel y nodir yng Nghod Ymddygiad Aelodau'r Cyngor yn Rhan 5 y Cyfansoddiad hwn a chan ymgynghori â'r Swyddog Monitro.

1.5.3 Os yw swyddogaeth Gabinet wedi ei dirprwyo i Bwyllgor o'r Cabinet, aelod unigol neu swyddog, ac mae buddiannau'n gwrthdaro, yna bydd y swyddogaeth yn cael ei harfer yn y lle cyntaf gan y sawl neu'r corff a wnaeth y dirprwyo ac fel arall fel y nodir yng Nghod Ymddygiad Aelodau'r Cyngor yn Rhan 5 y Cyfansoddiad hwn a chan ymgynghori â'r Swyddog Monitro.

1.6 CYFARFODYDD CABINET – PRYD A BLE?

1.6.1. Bydd y Cabinet yn cyfarfod o leiaf 10 gwaith y flwyddyn ar adegau i'w cytuno gan yr Arweinydd. Bydd y Cabinet yn cyfarfod yn Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron neu leoliad arall i'w gytuno gan yr Arweinydd.

1.6.2 Ystyrir bod Aelodau yn bresennol mewn cyfarfod o'r Cabinet neu Bwyllgor o'r Cabinet os ydynt yn mynychu'r cyfarfod hwnnw o bell yn unol â threfniadau'r Cyngor ar gyfer cyfarfodydd aml-leoliad (Protocol ar gyfer Presenoldeb mewn Cyfarfodydd Awdurdod Lleol a Darllediadau Electronig o Gyfarfodydd – gweler Rhan 5 Dogfen R) cyn belled â'u bod yn medru siarad â mynychwyr eraill y cyfarfod a'u clywed a bod mynychwyr eraill y cyfarfod yn medru clywed yr Aelodau.

1.6.3. At ddibenion adran 1.6.2, ystyr 'trwy ddulliau o bell' yw mynychu cyfarfod mewn lleoliad ffisegol gwahanol i gyfranogwyr eraill, a chymryd rhan trwy lwyfan cyfarfod ar-lein.

1.7 CYFARFODYDD CYHOEDDUS NEU BREIFAT O'R CABINET?

Bydd pob cyfarfod o'r Cabinet yn agored i'r cyhoedd yn amodol ar Reolau

Mynediad at Wybodaeth Rhan 4 y Cyfansoddiad hwn.

1.8 CWORWM

Y cworwm ar gyfer cyfarfod o'r Cabinet, neu Bwyllgor ohono, fydd 3 gan gynnwys yr Arweinydd neu'r Dirprwy Arweinydd. Gweler Erthygl 7.8, Rhan 2 y Cyfansoddiad am y gofynion o ran cworwm a rhannu swydd: os bydd mwy nag un o'r Aelodau sy'n rhannu'r un swydd yn bresennol yn unrhyw gyfarfod a bod yr Aelodau hynny yn bresennol yn y cyfarfod yn rhinwedd eu swydd fel Aelod o'r Cabinet, cânt eu hystyried yn un person wrth benderfynu a oes gan y cyfarfod gworwm.

1.9 SUT MAE PENDERFYNIADAU I FOD I GAEL EU GWNEUD GAN Y CABINET?

1.9.1 Bydd y penderfyniadau Cabinet hynny sydd wedi eu dirprwyo i'r Cabinet yn cael eu gwneud mewn cyfarfod a elwir yn unol â'r Rheolau Mynediad at Wybodaeth a geir yn Rhan 4 y Cyfansoddiad.

1.9.2 Os yw penderfyniadau Cabinet wedi eu dirprwyo i Bwyllgor o'r Cabinet, bydd y rheolau sy'n berthnasol i benderfyniadau Cabinet a wneir ganddo yr un fath â'r rhai hynny sy'n berthnasol i'r rhai a wneir gan y Cabinet.

1.10 PLEIDLEISIO

1.10.1 MWYAFRIF

Oni bai bod y Cyfansoddiad hwn yn darparu fel arall, bydd unrhyw fater yn cael ei benderfynu gan fwyafrif syml o'r aelodau hynny o Bwyllgor y Cabinet sy'n pleidleisio ac yn bresennol yn yr ystafell ar yr adeg y gofynnwyd y cwestiwn**.**

Gweler Erthygl 7.8, Rhan 2 o'r Cyfansoddiad hwn am y rheolau ynglŷn â phleidleisio a rhannu swydd: bydd Aelodau o'r Cabinet sy'n rhannu'r un swydd yn cael un bleidlais rhyngddynt yng nghyswllt unrhyw fater y mae ganddynt hawl i bleidleisio yn ei gylch am eu bod yn Aelod o'r Cabinet.

1.10.2 PLEIDLAIS FWRW'R CADEIRYDD

Os oes niferoedd cyfartal o bleidleisiau o blaid ac yn erbyn, bydd gan y Cadeirydd ail bleidlais neu bleidlais fwrw. Ni fydd dim cyfyngiad ar sut mae'r Cadeirydd yn dewis defnyddio pleidlais fwrw.

1.10.3 **CYNORTHWYWYR I'R CABINET**

Nid oes hawl gan Gynorthwywyr i'r Cabinet bleidleisio yng nghyfarfodydd y Cabinet nac yng nghyfarfodydd Pwyllgorau'r Cabinet.

2. SUT Y CYNHELIR CYFARFODYDD O'R CABINET?

2.1 Pwy sy'n llywyddu?

Bydd yr Arweinydd yn llywyddu mewn unrhyw gyfarfodydd o'r Cabinet neu ei Bwyllgorau y mae ef neu hi yn bresennol ynddynt, neu gall benodi'r Dirprwy Arweinydd neu rywun arall i wneud hynny.

2.2 Pwy all fod yn bresennol?

Cyflwynir y manylion hyn yn y Rheolau Mynediad at Wybodaeth sydd yn Rhan 4 y Cyfansoddiad hwn.

2.3 Pa fusnes?

Ym mhob un o gyfarfodydd y Cabinet cyflawnir y busnes canlynol:

2.3.1 ystyried Cofnodion y cyfarfod diwethaf;

2.3.2 datgelu buddiannau personol, os oes rhai;

2.3.3 materion a gyfeiriwyd at y Cabinet (naill ai gan Bwyllgor Trosolwg a Chraffu neu gan y Cyngor) i'w hailystyried gan y Cabinet yn unol â'r darpariaethau a gynhwysir yn Rheolau'r Weithdrefn Trosolwg a Chraffu neu Reolau Gweithdrefn y Gyllideb a'r Fframwaith Polisi a nodir yn Rhan 4 y Cyfansoddiad hwn;

2.3.4 ystyried adroddiadau o'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu; ac

2.3.5 materion a gyflwynir yn agenda'r cyfarfod, ac a fydd yn nodi'r penderfyniadau hynny nad ydynt yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn Mynediad at Wybodaeth a nodir yn Rhan 4 y Cyfansoddiad hwn.

2.4 Aflonyddu cyffredinol

Os bydd aflonyddu cyffredinol yn ei gwneud hi'n amhosibl cynnal busnes yn drefnus, gall y Cadeirydd ohirio'r cyfarfod cyhyd ag y creda ef/hi sydd yn angenrheidiol.

2.5 Aflonyddu gan y cyhoedd

2.5.1.**Symud aelod o'r cyhoedd o'r ystafell**

Os bydd aelod o'r cyhoedd yn ymyrryd yn y trafodion, bydd y Cadeirydd yn rhybuddio'r sawl sy'n gyfrifol. Os bydd yn parhau i ymyrryd, bydd y Cadeirydd yn gorchymyn iddo/iddi gael ei symud o ystafell y cyfarfod.

2.5.2 **Clirio rhan o'r ystafell gyfarfod**

Os bydd aflonyddu cyffredinol mewn unrhyw ran o'r ystafell gyfarfod sydd ar agor i'r cyhoedd, gall y Cadeirydd alw glirio'r rhan honno.

2.6 Ymgynghori

Rhaid i bob adroddiad sy'n mynd gerbron y Cabinet oddi wrth unrhyw aelod o'r Cabinet neu swyddog ynglŷn â chynigion sy'n ymwneud â'r gyllideb a'r fframwaith polisi, gynnwys manylion ynghylch natur a maint yr ymgynghori â'r rhanddeilaid a'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu perthnasol, a chanlyniad yr ymgynghori hwnnw. Bydd Adroddiadau ynglŷn â materion eraill yn cyflwyno manylion a chanlyniad yr ymgynghori fel bo'n briodol. Bydd lefel yr ymgynghori sy'n angenrheidiol yn briodol i natur y mater o dan ystyriaeth.

2.7 Pwy all roi eitemau ar Agenda'r Cabinet?

Bydd yr Arweinydd yn penderfynu ynghylch yr amserlen ar gyfer cyfarfodydd y Cabinet. Gall roi unrhyw fater y mae'n ei ddymuno ar agenda unrhyw gyfarfod o'r Cabinet, p'run ai a ddirprwywyd awdurdod i'r Cabinet, i un o'i Bwyllgorau, neu i unrhyw aelod neu swyddog ynghylch y mater hwnnw ai peidio. Bydd y Swyddog Priodol yn cydymffurfio â cheisiadau'r Arweinydd yn hyn o beth.

Gall unrhyw aelod o'r Cabinet fynnu bod y Swyddog Priodol yn sicrhau bod eitem yn cael ei rhoi ar agenda'r cyfarfod nesaf sydd ar gael o'r Cabinet i'w hystyried. Os bydd yn cael cais o'r fath bydd y Swyddog Priodol yn cydymffurfio.
Bydd y Swyddog Priodol yn sicrhau y gosodir eitem ar agenda'r cyfarfod nesaf sydd ar gael o'r Cabinet lle bo Pwyllgor Trosolwg a Chraffu perthnasol neu'r Cyngor llawn wedi penderfynu y dylai'r eitem gael ei hystyried gan y Cabinet.

Bydd eitem sefydlog ar agenda pob un o gyfarfodydd y Cabinet ar gyfer materion a

gyfeiriwyd gan Bwyllgorau Trosolwg a Chraffu.

Gall unrhyw aelod o'r Cyngor ofyn i'r Arweinydd roi eitem ar agenda cyfarfod o'r Cabinet i'w hystyried, ac os bydd yr Arweinydd yn cytuno bydd yr eitem yn cael ei hystyried yn y cyfarfod nesaf sydd ar gael o'r Cabinet. Bydd y rhybudd ynglŷn â'r cyfarfod yn rhoi enw'r Cynghorydd a ofynnodd i'r eitem gael ei hystyried.

Gall y Swyddog Monitro ac/neu'r Prif Swyddog Cyllid gynnwys eitem i'w hystyried ar agenda cyfarfod o'r Cabinet a gall ofyn i'r Swyddog Priodol alw cyfarfod o'r fath yn unol â'u dyletswyddau statudol. O dan amgylchiadau eraill, lle bo unrhyw ddau o blithy Prif Weithredwr, y Prif Swyddog Cyllid a'r Swyddog Monitro o'r farn bod angen galw cyfarfod o'r Cabinet i ystyried mater y mae angen penderfyniad yn ei gylch, gallant gynnwys eitem ar y cyd ar agenda'r cyfarfod o'r Cabinet. Os nad oes unrhyw gyfarfod o'r Cabinet yn digwydd yn ddigon buan i ymdrin â'r mater dan sylw, yna gall y sawl (y rhai) sydd â hawl i gynnwys eitem ar yr agenda ei gwneud yn ofynnol hefyd i gyfarfod o'r Cabinet gael ei alw lle bydd y mater yn cael ei ystyried.

3. Cyhoeddi Penderfyniadau

3.1 Pan wneir penderfyniad gan y Cabinet, gan aelod unigol o'r Cabinet neu Bwyllgor o'r Cabinet neu o dan gyd drefniadau, cyhoeddir y penderfyniad, gan gynnwys lle bo hynny'n bosibl drwy ddulliau electronig, a bydd ar gael ym mhrif swyddfeydd y Cyngor fel arfer o fewn 2 ddiwrnod gwaith ar ôl iddo gael ei wneud. Anfonir copïau o'r cofnodion o'r penderfyniadau hynny at yr Aelodau o fewn 2 ddiwrnod gwaith, gan y sawl sy'n gyfrifol am gyhoeddi'r penderfyniad. (Gweler Dogfen E)

3.2 Bydd yr hysbysiad o benderfyniadau yn nodi'r dyddiad y caiff ei gyhoeddi a bydd yn nodi y daw'r penderfyniad i rym, ac y gellir ei weithredu wedyn, ar ddiwedd 5 o ddiwrnodiau gwaith ar ôl cyhoeddi'r penderfyniad, oni bai fod tri aelod o'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu perthnasol y mae ei gylch gorchwyl yn gysylltiedig â phenderfyniad y Cabinet (fel y nodir yn Erthygl 6 Rhan 2 y Cyfansoddiad) neu chwe aelod etholedig o'r Cyngor a Chadeirydd y Pwyllgor hwnnw, yn ei wrthwynebu ac yn ei alw i mewn. (Gweler Dogfen E)